

دانشگاه مازندران
دانشکده علوم اقتصادی و بازرگانی

چکیده مقاله‌های پذیرفته شده برای ارائه در بخش سخنرانی (شفاهی)

تختین همایش ملی اقتصاد آبی

(۱)

دانشگاه مازندران
سازمان پژوهش و فناوری

دانشگاه مازندران
سازمان فرهنگی و اجتماعی

بسمه تعالی

" وَ هُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِنَاكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حَبْلًا مَلْبَسُونَ بِهَا وَ تَرَى الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيهِ وَ لِيَبْتَلُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ "

آیه ۱۴ سوره مبارکه نحل

پیشگفتار

از اواسط دهه ۲۰۱۰، پیشرفت علم و فناوری، افزایش قابل ملاحظه امکان بهره‌مندی از دریاها و اقیانوس‌ها، ملاحظات و تمرکز بیشتر بر تاب‌آوری محیط زیست و رشد اقتصادی پایدار، تامین انواع نیازمندی‌های صنعتی (منسوجات، دارو و ...)، کشاورزی و امنیت غذایی، انرژی و گردشگری، حوزه رقابت بین کشورها را از خشکی به دریا و اقیانوس کشانده است. اصطلاح "اقتصاد آبی (Blue Economy)" که از آن در کشور ما به عنوان اقتصاد دریامحور (دریا پایه و دریا بنیان) نام برده می‌شود، برای نخستین بار توسط **گونتر پائولی**، اقتصاددان بلژیکی در سال ۲۰۱۰، ارائه و سپس در محافل سیاست‌گذاری و علمی مانند کنفرانس ریو ۲۱ از مجموعه کنفرانس‌های توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد استفاده شد، امروزه به عنوان یکی از مهم‌ترین محورهای توسعه پایدار و تاب‌آور محسوب می‌شود. در خلال یک دهه اخیر و در نتیجه برگزاری دهه‌ها همایش بین‌المللی توسط نهادهای و سازمان‌های معتبر جهانی مانند بانک جهانی و اتحادیه اروپا، تعریف "اقتصاد آبی" از تعریف محدود بانک جهانی به صورت "استفاده پایدار از منابع اقیانوس برای رشد اقتصادی، بهبود معیشت و مشاغل در عین حفظ سلامت اکوسیستم اقیانوس‌ها" به تعریف وسیع‌تر اتحادیه اروپا از اقتصاد آبی یعنی: "هرگونه فعالیت اقتصادی متکی به آب‌ها که طیف گسترده‌ای از بخش‌های اقتصادی نوظهور را در بر می‌گیرد"، گسترش یافته و "اقتصاد دریا محور" را از یک دهه از ادبیات علمی و کاربردی بدون در علوم اقتصادی برخوردار نمودند. بر این اساس، در گزارش مطالعات زیربنایی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با عنوان "توسعه دریامحور و اقتصاد دریا، ضرورتی بی‌بدیل در تحقق اقتصاد پویا و مقاومتی کشور" بر تعریف گسترده و نوین "اقتصاد آبی" تاکید شده است. در متن گزارش فوق تصریح شده است:

"تعریف اقتصاد دریامحور که در ادبیات جهانی عموماً با عنوان اقتصاد آبی یا Blue Economy از آن یاد می‌شود، استفاده پایدار از ظرفیت منابع و گستره‌های آبی اعم از اقیانوس‌ها، دریاها، دریاچه‌ها و جزایر برای رشد اقتصادی، بهبود وضعیت معیشت و ایجاد اشتغال و درنهایت افزایش تولید ناخالص داخلی تعریف می‌گردد".

موقعیت جغرافیایی کم نظیر کشورمان با در اختیار داشتن سه ساحل مهم راهبردی و اقتصادی در شمال و جنوب کشور که بر این اساس، دریای کاسپین در شمال، مسیری برای اتصال به اروپای جنوبی و شمالی بوده و خلیج فارس و سواحل مکران موقعیت های ویژه ای هستند که ایران را به اقیانوس هند و دریای عمان پیوند داده اند، استفاده از ظرفیت های کم نظیر اقتصادی و تنوع بخشی به سبد تولید ملی را به ضرورت اجتناب ناپذیر تبدیل می نماید. **مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)** در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام در روز سه شنبه پانزدهم فروردین ماه ۱۴۰۲، بر استفاده از ظرفیت دریا و اقتصاد دریای پایه و همچنین کریدور شمال- جنوب برای بهبود اقتصاد کشور تاکید فرموده و تمرکز مسئولان بر این حوزه و پیگیری جدی آن تا حصول نتیجه را خواستار شدند. همچنین، توجه ویژه به منابع آب و به خصوص " اقتصاد دریا " در قانون هفتمین برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و تعیین اهداف کمی برای توسعه اقتصادی، نشان دهنده اطلاع و اهتمام ویژه مسئولان و برنامه ریزان توسعه در کشور است.

در تیرماه سال ۱۴۰۲، برگزاری "**نخستین همایش ملی اقتصاد آبی**" به تصویب گروه های آموزشی اقتصاد انرژی و اقتصاد نظری " دانشگاه مازندران رسید. با همکاری و مشارکت صمیمانه و متقابل دانشکده علوم دریایی و محیطی دانشگاه مازندران، امور تعیین محورهای همایش، معرفی اعضای کمیته علمی و اجرایی انجام و پس از مصوب شدن برگزاری این همایش در معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه مازندران، بارگزاری محتوای سایت همایش و تبلیغات و اطلاع رسانی آغاز گردید. در نتیجه مشارکت شایسته تقدیر و صمیمانه پژوهشگران و اعضای محترم هیات علمی از سراسر کشور و بر اساس نظر و امتیازدهی داوران گرامی، تعداد **هفت** مقاله برای سخنرانی (ارایه شفاهی) و **ده** مقاله برای ارایه پوستری حد نصاب امتیاز لازم را کسب نموده و در سایه عنایت پروردگار و در سال "**جهش تولید**" **با مشارکت مردم** در روز چهارشنبه یازدهم مهر سال ۱۴۰۳ بر اساس برنامه از پیش مدون و اعلام شده، در سالن اجتماعات دانشکده هنر و معماری دانشگاه مازندران ارایه شدند.

در آیین افتتاحیه نخستین همایش ملی اقتصاد آبی، جناب آقای دکتر سید مجتبی مجاوریان به سخنرانی علمی- تخصصی با عنوان: "**نقش اقتصاد آبی در توسعه اقتصادی با تاکید بر امنیت غذایی**" پرداختند. از ایشان و پژوهشگران و نویسندگان محترم که با نگارش و ارسال آثار ارزشمندشان و هم چنین اعضای فرهیخته کارگروه های علمی و داوری همایش که با بیان نظرات و پیشنهادهای سازنده و ارزیابی مقاله های دریافت شده، سبب ارتقای سطح کیفی همایش فوق گردیدند، صمیمانه تشکر می نمایم.

در طول یکسال گذشته، از حمایت رئیس محترم دانشگاه مازندران جناب آقای "دکتر حشمت‌اله علینژاد" و مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه مازندران جناب حجت‌الاسلام دکتر سید باقر حسینی برخوردار شدیم. از ایشان بابت حمایت‌شان از برگزار همایش فوق تشکر می‌نماییم. در بخش حمایت معنوی، مادی، اجرایی و پشتیبانی این همایش، جناب آقای دکتر مرتضی علویان - معاون گرامی فرهنگی و اجتماعی دانشگاه مازندران و مدیران پرتلاش آن معاونت مساعدت موثر نمودند. از درگاه پروردگار بزرگ بر ایشان توفیق روز افزون تندرستی آرزو می‌نماییم. در فرایند طراحی، تصویب و برگزاری همایش، جناب آقای دکتر جمال قاسمی و مدیر پرتلاش آن معاونت - جناب آقای نصرت‌اله غلامی فرد همکاری شایسته تقدیر نمودند. از ایشان و معاونت محترم دانشجویی و معاونت محترم اداری، مالی و پشتیبانی دانشگاه مازندران به خاطر مساعدت مستمر و موثر در برگزاری همایش قدردانی می‌نماییم. از جناب آقای عباس‌زاده - رئیس محترم اداره حراست دانشگاه مازندران و همکاران گرامی در اداره فوق، صمیمانه تشکر می‌نماییم. رئیس محترم دانشکده هنر و معماری - سرکار خانم دکتر محمودی و مدیر گرامی امور عمومی آن دانشکده - جناب آقای جولانی با در اختیار قراردادن سالن همایش و پشتیبانی، در برگزاری مطلوب این رویداد علمی مشارکت موثر نمودند. از ایشان بابت حمایت و مشارکت صمیمانه در برگزاری همایش سپاسگزاریم.

در خلال یکسال گذشته، از همکاری علمی و اجرایی مستدام و موثر و سازنده سرکار خانم دکترا یلدا مصطفی‌پور بهره‌مند شدیم. از درگاه پروردگار برای ایشان، توفیقات روزافزون آرزو می‌نماییم. همچنین، از بسیج دانشجویی دانشگاه مازندران و به ویژه جناب آقای مهدی ... و کلیه اعضای محترم کمیته اجرای به خصوص سرکار خانم مهندس شیرین صابری، جناب آقای مهندس شهرام پورداد، سرکار خانم جهانی، سرکار خانم رقیه کاظمیان، سرکار خانم سیده مهسا خباز و دانشجویان گرامی دانشگاه مازندران که در قالب کمیته اجرایی با جدیت و تلاش بی‌وقفه، برگزاری این همایش را امکانپذیر نمودند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.

امیدواریم تلاش‌های انجام شده، مورد پذیرش پروردگار مهربان و رضایت پژوهشگران ارجمند واقع شود. در این خصوص، "دبیرخانه دائمی همایش اقتصاد آبی"، مستقر در ساختمان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اقتصادی و اداری پردیس دانشگاه مازندران، آماده دریافت انتقاد و پیشنهاد است.

دکتر امیر منصور طهران‌چیان

دبیر نخستین همایش ملی اقتصاد آبی

مهرماه یکهزار و چهارصد و سه، دانشگاه مازندران، بابلسر

(۴)

اقتصاد آبی در عصر تغییرات اقلیمی: پایداری اکوسیستم‌های آبی ایران و چالش‌های پیش‌رو

مریم آخوندیان*^۱، حمید رستمیان^۲

^۱ استادیار، گروه زیست‌شناسی دریا، دانشکده علوم دریایی و محیطی، دانشگاه مازندران، بابلسر،
m.akhoundian@umz.ac.ir (نویسنده مسئول)*

^۲ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه خوارزمی، تهران
Rostamianhamid1@gmail.com

چکیده

این مقاله به بررسی جامع نقش اقیانوس‌ها و اکوسیستم‌های آبی در اقتصاد جهانی و تأثیر تغییرات اقلیمی بر این سیستم‌ها، با تمرکز ویژه بر ایران، می‌پردازد. اقیانوس‌ها و منابع آبی کشور، به ویژه دریای کاسپین و خلیج فارس، با ارائه منابع غذایی، انرژی، و خدمات اکوسیستمی، نقش حیاتی در اقتصاد آبی ایران ایفا می‌کنند. تغییرات اقلیمی، از جمله گرمایش جهانی، تغییرات در الگوهای بارندگی، و اسیدی شدن آب‌ها، چالش‌ها و تهدیدات جدی برای این منابع ارزشمند ایجاد کرده‌اند. مقاله حاضر به تحلیل دقیق تأثیر تغییرات اقلیمی بر صنایع کلیدی وابسته به اکوسیستم‌های آبی ایران مانند شیلات، گردشگری دریایی، و خدمات اکوسیستمی می‌پردازد، که به واسطه‌ی وابستگی شدید به شرایط محیطی آب‌های ایران، به شدت در برابر تغییرات اقلیمی آسیب‌پذیر هستند. علاوه بر این، مقاله حاضر به بررسی استراتژی‌های مدیریت پایدار منابع آبی کشور پرداخته و راهکارهایی برای کاهش اثرات منفی تغییرات اقلیمی بر این اکوسیستم‌ها ارائه می‌دهد. در نهایت، این نوشتار تأکید می‌کند که حفاظت از تنوع زیستی دریایی و مدیریت پایدار منابع آبی در ایران، کلید تداوم بهره‌وری و پایداری اقتصادی در مناطق ساحلی و به طور کلی کشور است.

واژگان کلیدی

تغییرات اقلیمی، اکوسیستم‌های آبی ایران، اقتصاد آبی، مدیریت پایدار، تنوع زیستی دریایی

طبقه‌بندی JEL:

Q570 Ecological Economics: Ecosystem Services; Biodiversity Conservation; Bioeconomics; Industrial Ecology

Keywords: Biodiversity Conservation, Bioeconomics, Eco Efficiency, Ecological Economics, Ecology, Ecosystem, Ecosystem Management, Ecosystem Services, Endangered Species, Habitat Protection, Industrial Ecology, Sanctuary, Wildlife

(۵)

پیشرفت‌ها در پرورش و برداشت آبزیان در ایران و جهان

عبدالعلی موحدی‌نیا*

* استادتمام، گروه زیست‌شناسی دریا، دانشکده علوم و فناوری‌های دریایی و محیطی، دانشگاه مازندران، بابلسر
amovahedinia@yahoo.com

چکیده

داده‌های معتبر در زمینه میزان به دست آوردن آبزیان با روش‌های شیلاتی و آبی‌پروری، از پایگاه‌های داده معتبر سازمان‌های غذا و کشاورزی ملل متحد و شیلات ایران، گردآوری و مورد تجزیه و تحلیل و بحث و نتیجه‌گیری قرار گرفت. براین اساس، هم‌اکنون اندکی بیش از نیمی از تولید آبزیان در دنیا، از آبی‌پروری و حدوداً نیم دیگر از صید و صیادی تأمین می‌گردد. حتی بدون احتساب پرورش جلبک‌ها هم، میزان پرورش آبزیان برای اولین بار در سال ۲۰۲۲ میلادی از صید و صیادی بیشتر شد. در واقع میزان برداشت جانوران آبی به شیوه صید و صیادی طی دست کم ۳۵ سال گذشته در دنیا تقریباً ثابت بوده ولی تولید از طریق پرورش، همواره رشد داشته است. آسیا مهم‌ترین منطقه دنیا در تولید آبزیان و چین با تولید نیمی از تولید آسیا، مهم‌ترین کشور آسیا و دنیا در این زمینه است. آبی‌پروری در ایران طی ۵ سال منتهی به ۱۴۰۱ بیش از ۲۳ درصد رشد را تجربه کرده است. به نظر می‌رسد توجه بیشتر به توسعه آبی‌پروری در ایران، چه در آب‌های داخلی و چه در آب‌های دریایی، در مقایسه با توسعه صید و صیادی، نتیجه پایدارتری را تأمین خواهد نمود. در صیادی نیز، توسعه صیادی دریایی، احتمالاً بیش از صید در آب‌های داخلی، به توسعه شیلاتی ایران کمک خواهد کرد.

واژگان کلیدی

شیلات، صید، آبی‌پروری، توسعه پایدار، جانوران آبی، ماهی

طبقه‌بندی JEL:

Q01, Q22

(۶)

تشخیص کیفیت آب با استفاده از روش های یادگیری ماشین مبتنی بر درخت

هانا یوسف پور^۱، سکینه اسدی امیری^{۲*}

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه مهندسی کامپیوتر، دانشگاه مازندران، بابلسر

h.yousefpour14@umail.umz.ac.ir

^{۲*} هیات علمی دانشگاه، گروه مهندسی کامپیوتر، دانشگاه مازندران، بابلسر

s.asadi@umz.ac.ir

چکیده

کیفیت آب، به عنوان یکی از عوامل حیاتی برای سلامت عمومی، چالشهای بزرگی را در سطح جهانی به وجود آورده است. با توجه به اهمیت دسترسی به آب آشامیدنی سالم، این مطالعه با بهره‌گیری از یادگیری ماشین به طبقه‌بندی و پیش‌بینی کیفیت آب پرداخته است. در این پژوهش، از یک مجموعه داده جامع مرتبط با ویژگیهای کیفیت آب استفاده شده است. ابتدا نرم‌سازی داده‌ها انجام شد و سپس ۸۰ درصد از داده‌ها برای آموزش پنج الگوریتم مبتنی بر درخت شامل درخت تصمیم، درخت هرس خطای کاهش یافته، آدابوست، جنگل چرخشی، و کتبوست متورد استفاده قرار گرفت. این الگوریتمها با چهار معیار عملکرد شامل دقت، صحت، یادآوری و امتیاز F1 ارزیابی شدند. الگوریتم کتبوست بتا دقتت، ۹۷/۵٪ صحت، ۹۶/۰۲٪ یادآوری ۸۱٪ و امتیاز F1 ۸۷/۸۷٪ به عنوان بهترین الگوریتم شناسایی شد. این نتایج نشان‌دهنده عملکرد برتر کتبوست در شناسایی دقیق کیفیت آب است که برای بهبود مدیریت منابع آبی و اطمینان از سلامت عمومی بسیار حیاتی است. با ادغام روشهای پیشرفته یادگیری ماشین، این پژوهش نقش مهمی در بهبود دقت تشخیص و پیش‌بینی کیفیت آب ایفا کرده و به مدیریت بهینه منابع آبی و بهبود کیفیت زندگی افراد کمک شایانی میکند

واژگان کلیدی

کیفیت آب، دسته‌بندی، یادگیری ماشین، کتبوست، جنگل تصادفی

(۷)

مروری بر استراتژیهای توسعه آبی در کشورهای منتخب

علیرضا نوروزی^۱، مزگان بابایی قانع^{۲*}، عامر عموپور^۳

^۱ کارشناسی ارشد اقتصاد، مدیر کل امور اقتصادی و دارایی، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان گیلان، رشت

investingilan@gmail.com

^{۲*} دکتری علوم اقتصادی، واحد سرمایه‌گذاری، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان گیلان، رشت

Mozghanbabaee@yahoo.com

^۳ کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی، واحد سرمایه‌گذاری، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان گیلان، رشت

ameramoopour@gmail.com

چکیده

اقتصاد آبی به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه پایدار مورد تأکید و تاکید جهانی است. استراتژی کشورهای مختلف شامل ابعاد فضایی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، زیست محیطی و ... است که با در نظر گرفتن سطوح مختلف حکمرانی تدوین و چهارچوب نظارتی متناسب نیز به موازات آن طراحی و اجرایی می‌شود. این پژوهش به بررسی استراتژیهای توسعه آبی در بیست کشور منتخب می‌پردازد. بازه زمانی استراتژیها، بسته به کشور از ۵ تا ۲۲ سال (از ۲۰۲۳-۱۹۸۰) متغیر است. این پژوهش از حیث هدف کاربردی و دارای رویکرد توصیفی است. یافته‌ها نشان می‌دهد، توسعه لجستیکی و تقویت ظرفیتهای تجاری، حفظ پایداری زیست محیطی و توسعه صنایع دریایی از محورهای مورد تأکید در استراتژی کشورهای مورد مطالعه میباشند. هرچند در کشورهای با GDP بالاتر، محورها به سوی افزایش رفاه آبی و استحصال انرژیهای نو سوق یافته است، در حالی که در سایر کشورها افزایش همکاری آبی و استتحصال انرژی نفت و گاز در کنار ارتقای لجستیکی حائز اولویت میباشند. نتایج حاکی از راهبری توسعه آبی توسط بخشهای تخصصی متولی امور دریایی و یا حمل و نقل در این کشورها است. همچنین بهمنظور افزایش تابآوری استراتژیهای توسعه آبی از مفهوم ضد ریسک مشتمل بر چهار رویکرد مقاومت، فراگیری، پایداری و چرخشی استفاده می‌شود.

واژگان کلیدی

توسعه آبی، اقتصاد دریامحور، حکمرانی آبی

طبقه‌بندی JEL:

G38, F63, Q57

(A)

مروری بر مفهوم تامین مالی پایدار و روند تکاملی آن با تاکید بر اقتصاد آبی

قدرت‌اله برزگر^۱، رضا طلوتی بندپی^۲

^۱ دانشیار، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر

gh_barzegar@umz.ac.ir

^۲ دانشجوی دکتری، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر

چکیده

امروزه، با گذار از هدف اولیه ایجاد شرکت‌ها، یعنی حداکثرسازی سود و مطرح شدن هدفی جامع‌تر تحت عنوان حداکثرسازی ثروت، مقوله‌ای با اهمیت موسوم به پایداری، بیش از پیش ظهور نموده است و تامین مالی پایدار به عنوان یکی از مفاهیم نوین این حوزه، از بعد آکادمیک و حرفه‌ای مورد توجه روز افزون قرار گرفته و تحقیقات و مطالعات زیادی در این خصوص انجام شده است و در حال تکامل می‌باشد. علاوه بر این، به موازات بروز مفاهیمی مانند تامین مالی سبز، مباحث دیگری چون تامین مالی آبی و اقتصاد آبی برای دریاها و اقیانوس‌ها نیز ایجاد شده است که محور تمرکز این مباحث، رشد و توسعه پایدار در حوزه‌های آبی می‌باشد. از این رو، در این مقاله سعی شده با استفاده از بررسی مروری مقالات داخلی و خارجی مرتبط با این حوزه به تبیین مفهوم و روند تکاملی آن پرداخته شود. در پژوهش حاضر، روند تکاملی مفهوم تامین مالی پایدار مورد بررسی قرار گرفته است و تلاش شده است تا جهت‌گیری آتی این مفهوم و نقش آن در آینده کشور ترسیم شده و لزوم به‌کارگیری آن در پیشگیری از بحران‌های آبی تبیین گردد. نتایج نشان می‌دهد بسترهای قانونی نسبتاً مناسبی برای گسترش تامین مالی پایدار وجود دارد. اما، با این وجود، عواملی چون مباحث سیاسی و عدم وجود زیرساخت‌های پایگاه داده موجب شده است که تاکنون اقدام جدی‌ای در این راستا در بعد تحقیقات دانشگاهی و در عمل انجام نشده است. با توجه به نوظهور بودن این مفهوم در حوزه تامین مالی و ادبیات شرکت‌داری نوین هزاره جدید، این پژوهش می‌تواند سرآغاز یک مسیر مطالعاتی گسترده آکادمیک و کاربردی باشد.

واژگان کلیدی

پایداری، تامین مالی، روند تکاملی، اقتصاد آبی

طبقه‌بندی JEL:

Q56, D25

نقش و جایگاه اقتصاد آبی در برنامه‌ها و طرح‌های دریایی ایران: از برنامه‌ریزی تا عملکرد

یلدا مصطفی‌پور^۱، رضا شمس‌اللهی^۲

^۱ دکتری اقتصاد دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
y.mostapapour@yahoo.com

^۲ کارشناسی ارشد علوم اقتصادی، دانشگاه آیت...بروجردی، بروجرد، ایران
Reza.shamsolahy72@gmail.com

چکیده

هدف اصلی اقتصاد آبی پرداختن به ارتقای توسعه اقتصادی و در عین حال حمایت از سلامت اقیانوس‌ها و رفاه انسان است. از این رو در مطالعه حاضر نقش و جایگاه اقتصاد آبی در برنامه‌ها و طرح‌های دریایی ایران بررسی شده است. با مطالعه برنامه‌ها و قوانین آبی ایران و تحلیل محتوای آن‌ها با استفاده از مقوله‌های محیط زیستی- اقتصادی- اجتماعی مشخص شد که به مرور سطح دخالت و حمایت دولت در خصوص بهره‌برداری از آب افزایش یافته است. همچنین، اگرچه به دلیل چالش‌های حقوقی، تعارض و پراکندگی قوانین موجود، در پیش‌نویس لایحه قانون جامع آب، سعی شده است که در چارچوب قانونی جامع، ملاحظات اجتماعی، امنیتی و زیست محیطی در نظر گرفته شود؛ اما بخش دریایی می‌تواند مناسبات جداگانه‌ای را به وجود آورد. خلا مباحث قانونی در اقتصاد دریا پایه، عمدتاً ناشی از عدم شناسایی ابعاد گوناگون و گسترده این منابع حیاتی و شگفت‌انگیز است. در نتیجه پیشنهاد می‌شود، جهت تخصیص بهینه منابع آبی، رعایت انصاف بین نسلی و حفظ محیط زیست، در گام نخست، با استفاده از تجارب کشورهای پیش‌تاز در این زمینه و با کمک متخصصین، جامعه دانشگاهی و ایجاد مراکز پژوهشی، ظرفیت‌های محیط آبی شناسایی و امکان‌سنجی شود. در گام بعدی، قوانین و برنامه توسعه پایدار آبی با در نظر گرفتن دیدگاه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تنظیم شود. در نهایت به منظور اثرگذاری سیاست‌ها و مقررات، ضروری است با بسترسازی زیرساخت‌های اقتصاد آبی، ظرفیت لازم برای اعمال قوانین و نظارت بر رعایت آن فراهم گردد.

واژگان کلیدی: اقتصاد آبی، اقتصاد دریا محور، ایران، محیط زیست

طبقه‌بندی JEL:

Q50, K32

محورهای همایش

- اقتصاد آبی بین الملل
- اقتصاد آبی، توسعه پایدار و زیست بنیان
- اقتصاد آبی، حقوق و حکمرانی آبی
- اقتصاد آبی هوشمند
- اقتصاد انرژی و معادن آبی
- اقتصاد صنایع آبی
- اقتصاد صیادی و آبی پروری
- اقتصاد خدمات حمل و نقل آبی و کشتیرانی
- اقتصاد گردشگری آبی
- اقتصاد بیمه آبی
- اقتصاد کسب و کار آبی
- اقتصاد ورزش های آبی
- اقتصاد هنر و میراث فرهنگی آبی
- تحقیقات مالی در اقتصاد آبی
- مدلسازی و روش های کمی در اقتصاد آبی
- سیاستگذاری علم، فناوری و نوآوری در اقتصاد آبی
- موضوعات بین رشته‌ای و مرز های نو

دانشگاه مازندران
دانشکده علوم اقتصادی و اداری
معاونت پژوهش، فناوری و فرهنگی
پاییز سال ۱۴۰۳